

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р Пенка Шапкива

относно дисертационен труд на тема : „**Оценяване на уменията за самостоятелен и независим живот у ученици с интелектуална недостатъчност** “

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма Специална педагогика (на английски език), в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика

Докторант: Ставрула Василикопулу

Научен ръководител: проф. дпн Мира Цветкова- Арсова

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Документите и материалите, които са представени за рецензиране, са в пълно съответствие със ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ.

Ставрула Василикопулу притежава магистърска степен по специалност – „Развитие на земеделието“ от Тракийски университет „Демокрит“-2013г. и магистърска степен по образователни науки, специалност специално образование, от Университета на Никозия- от 2016г.

Докторантката формира професионалния си опит, като учител- агроном в професионални гимназии в гр. Серес и като специален учител-агроном в специални образователни училища в гр. Комотини.

През 2019г. надгражда компетенциите си като участва в обучителна програма по образователна психология на университета за социални и политически науки в Гърция.

2. Оценка на дисертационния труд

Актуалност на проблема: Дисертационният труд фокусира върху значима тема в контекста на педагогиката на деца с нарушение в интелектуалното развитие.

Структура и съдържание на дисертационния труд:

Макроструктурата на дисертационния труд е в съответствие с традиционните стандарти и норми на съвременното научно изследване.

Представената разработка е с обем от 164стр. Структурирана е с увод, три глави, заключение и библиографска справка, съдържаща 131 литературни източника на латиница, повечето от които са публикувани през последните 10-15 години, В края на разработката са посочени приносните моменти.

Теоретичната анализ на проблема е конструиран въз основа интерпретацията на различни литературни източници и е представен чрез първа глава.

Тук докторантката прави интерпретация на понятието „интелектуална недостатъчност“, описва причините за този тип нарушение на детското развитие и обръща внимание на класификацията, както и на някои моменти от диагностичния процес при тази група деца с невроразвитийни нарушения. Специално място е отделено на концепцията за адаптивното поведение.

Втора глава от дисертационния труд, която съдържа методологията на изследването, целта свързана с изследване нивото на умения за независим живот на хората с интелектуална недостатъчност в Гърция, както и изследване на възможните ефекти на пола върху уменията за независим живот на хората с интелектуална недостатъчност. Тъй като тази част от дисертационния труд следва да представи дизайна на проучването е особено важно да бъде много точно и ясно описана методологията на проучването, да се конкретизират и коректно формулират задачите и хипотезите на проучването. Относно изследователската хипотезата да се напише „предполагаме, че.... или допускаме, че ако..“ За повече дисертабилност на темата считам, че е добре да се помисли и за втора основна хипотеза, а статистическите хипотези да се редуцират, като се обобщят до 2.

Докторантката подробно описва етапите и организацията на изследването , но липсва информация за типологията на нарушенията при изследваните лица.

Това е необходимо да се направи прецизно в тази глава от дисертационния труд, за да се избегнат някои бележки и препоръки в бъдеще.

В изследването вземат участие общо 108 души с интелектуална недостатъчност. От тях 67 са мъже и 41 са жени. Възрастта на участниците варира от 16 до 31 години със

средна възраст 20,86 (SD = 4084), докато коефициентът на интелигентност (IQ), оценен от WISC, показва, че участниците имат леки, умерени и тежки нарушения на интелектуалното развитие.

За целите на емпиричното проучване е използван въпросник,

Данните бяха анализирани с помощта на статистическата програма SPSS 23.00 (Статистически пакет за социални науки).

Използвани са данни от описателна статистика (честоти) за демографските характеристики на хората с интелектуална недостатъчност.

Използвани са данни за описателна статистика (честоти), като средна стойност и стандартни отклонения за всеки подраздел / фактор на скалата за оценка на скалата за адаптивно поведение (ABS)

Резултатите от емпиричното проучване са онагледени по един добре чрез таблици и диаграми с ясна последователността. При неговото изграждане са положени усилия, за да се гарантира, че статистическите процедури са математически и статистически коректни. Докторантът прави последователен количествен анализ на данните от изследването.

Като се има предвид многоизмерният характер на адаптивното поведение, скалата за адаптивно поведение ABS / въпросник се състои от два раздела. Първият включва 66 айтъми, които представляват десет области и по-добре обясняват понятието „адаптивно поведение“. Тези различни поведенчески области са от съществено значение и са свързани с ежедневните умения и следователно се считат за съществени за независим живот.

Автореферат и публикации:

Авторефератът е с обем от 56 стр. В структурно и лингвистично отношение на места текстът следва да се прецизира. Представените от докторантката публикации са пет на брой по темата на дисертацията.

Критични бележки, препоръки и въпроси:

1. Уводът следва да се прецизира, като е необходимо по-ясно и точно да бъдат формулирани научния проблем, както и предмета, целите и задачите на изследването.

В допълнение докторантката би могла да очертае рамката на научното изследване, изчерпателно да аргументира концепцията на изследването, както и авторска позиция за значимостта на изследователския проблем в контекста на специалната педагогика.

2. Теоретичният анализ на проблема следва да се задълбочи, с цел обогатяване на съдържанието на дисертационния труд. Препоръката ми е да се разпредели текста от първа глава, като се добави втора глава, с цел логическа свързаност между отделните части и цялостност на съдържанието. В **първата** глава е от изключителна важност докторантката да акцентира върху съвременните схващания за същността на понятието интелектуална недостатъчност, представени в МКБ-11. Също така още в началото на разработката е от значение да се подчертае кое понятие ще използва докторантката в контекста на цялата разработка. По мое мнение тук трябва да се обърне повече внимание при анализа на основните характеристики на познавателното и социално-емоционалното функциониране на децата с интелектуална недостатъчност като генерализирана съвкупност, особено когато се акцентира върху адаптивното поведение, след което да се направи характеристика на отделните степени на УИ, съобразно МКБ-10. Тук следва да се разшири описанието на причините за умствената изостаналост и типологията на нарушенията, като се посочат и други форми на атипично развитие, асоцииращи се с интелектуална недостатъчност. В отделна втора глава докторантката може да акцентира върху критериите за диагностика, концепцията за адаптивното поведение, както и върху понятието качество на живот при децата с ИН.

Докторантката акцентира на количествената обработка на данните от проучването, но направения качествен анализ може да бъде по-задълбочен;

3. Не се отчита ролята на статистическите методи за доказване на хипотезите. Статистическият анализ чрез програмата SPSS25 остава невидим и не става ясно доколко статистически значими са резултатите от проучването. Тъй като обсъждането на резултатите е същността на дисертационния труд, която е свързана с анализ на собствените резултати в контекста на литературните данни, би било добре да се обърне повече внимание на статистическия анализ, чрез който се изключват или потвърждават заложените хипотези. Дискусията следва да обобщи това, което е постигнато до момента, какво е новото, което да се сравни с вече известното в научната литература.

4. Броят на изводите обичайно е равен на броя на постигнатите задачи и затова би било добре да се конкретизират допълнително.

5. Да се форматира съдържанието на страниците, да се уеднакви шрифта на таблиците,.

Въпроси:

1. Чрез предвидените въпросници за учители може ли да се направи оценка за ефективността на подходите за развиване на уменията за независим живот при деца с интелектуална недостатъчност в училище?

2. Защо мненията на педагозите са важни и какво предполагат като тенденции в образователната практика в Гърция?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Независимо от направените бележки и препоръки давам своята **положителна оценка** за представения дисертационен труд, за постигнатите резултати и демонстрираните научни приноси и предлагам на почитаемото научно жури да присъди научна степен „ доктор“ по Специална педагогика на Ставрула Василицопулу !

Дата :29.03.2024г.

Изготвил рецензията:

/ доц д-р Пенка Шапкива/